

Fredagen den 12 november

Kl. 15.00

Förhandlingarna leddes av herr andre vice talmannen.

§ 1 Herr andre vice talmannen meddelade att fru Fredgardh denna dag återtagit sin plats i riksdagen, varigenom fru Ingvar-Svenssons uppdrag som ersättare för henne upphört.

§ 2 Om kostnaderna för massa- och pappersfabriken i Bai Bang

Herr statsrådet ULLSTEN erhöll ordet för att besvara herr *Komstedts* (m) den 27 oktober anmälda fråga, 1976/77:37, och anförde:

Herr talman! Herr Komstedt har frågat mig om jag inför riksdagen vill redovisa anledningarna till att kostnaderna för massa- och pappersfabriken i Bai Bang så kraftigt överstigit vad som ursprungligen anmäldes för riksdagen.

När Bai Bang år 1974 anmäldes för riksdagen hette det i budgetpropositionen: "Kalkylerna över investeringskostnaderna är fortfarande osäkra men sannolikt kommer de att överstiga 500 milj. kr." Uttalandet byggde på de preliminära uppgifter regeringen hade till sitt förfogande hösten 1973.

När avtalet om skogsindustriinsatsen slöts år 1974 angavs totalkostnaden till 770 milj. kr. Däri ingick en grundkostnad om 620 milj. kr. i 1973 års priser, en reserv för indexmässiga prisstegringar på 120 milj. kr. och en reserv för oförutsedda utgifter på 30 milj. kr.

Den 22 oktober i år lämnade SIDA en utförlig redogörelse för utvecklingen av Bai Bang-projektet. Därvid redovisades att totalkostnaden nu beräknas till 1 055 milj. kr. Kostnadsökningarna beror främst på följande faktorer.

Det har visat sig att reserven för prisstegringar om 120 milj. kr. i avtalet från 1974 baserats på en underskattning av de internationella prisstegringarna. Dessa har i realiteten kommit att ligga på omkring 12 % i stället för de 5 % som man från början hade räknat med. Detta förklarar huvuddelen av kostnadsökningen. Kostnadsökningen beror emellertid också på att arbetet har försenats och att det visat sig nödvändigt att utvidga insatsen för att genomföra projektet.

Jag kan konstatera att de av SIDA nu redovisade ökade kostnaderna för projektet inte behöver medföra någon ökning av de anslag och planeringsramar som statsmakterna har fastställt för utvecklingssamarbete med Vietnam. Regeringen kommer givetvis att mycket noga följa den vidare kostnadsutvecklingen för skogsindustriinsatsen.

*Om kostnaderna
för massa- och
pappersfabriken i
Bai Bang*

Fredagen den
12 november 1976

*Om kostnaderna
för massa- och
pappersfabriken i
Bai Bang*

Herr KOMSTEDT (m):

Herr talman! Jag ber att få tacka herr statsrådet för svaret på min fråga.

Vi är i den svenska riksdagen ganska överens om att vi skall ge hjälp till människorna i den del av världen, där man lever under svårare betingelser än vad vi gör. Vi är också ganska överens om att den hjälpen skall ökas i den omfattning som tillväxten i vårt land ökar.

Däremot har vi inte varit lika överens när det gällt länderval och projektval. Det fanns de som var kritiska när pappersbruksprojektet i Nordvietnam anmäldes för riksdagen första gången. Den kritiken grundade sig på de många osäkerhetsfaktorer som finns med vid projekt av detta slag.

Efter det besök som en svensk delegation gjorde i dåvarande Nordvietnam i oktober 1970 omnämns projektet mycket knapphändigt i statsverkspropositionerna 1971, 1972 och 1973. Den första indikeringen beträffande kostnaderna för massa- och pappersfabriken gavs 1974 i statsverkspropositionen, alltså för två år sedan. Där beskrivs investeringskostnaderna, vilket också framgår av statsrådets svar, såsom mycket osäkra men sannolikt uppgående till 500 milj. kr.

I 1975 års statsverksproposition omtalas att man har tecknat det här avtalet, men man säger också att kostnaderna sannolikt kommer att uppgå till 770 milj. kr., dvs. en ökning med 50 % på ett år. Av propositionen framgår också att man nu har valt Bai Bang som lokaliseringssort.

I 1976 års budgetproposition lämnas inga nya uppgifter från regeringen om kostnadsökningarna, men under våren 1976 redovisar SIDA nya beräkningar rörande skogsindustriprojektet. Kostnaderna beräknas nu till 920 milj. kr. Ett halvår senare – i oktober 1976, dvs. förra månaden – redovisar SIDA på nytt kostnadsökningar, och nu är miljarden passerad. 1 055 milj. kr. är det senaste budet när det gäller projektet. Från den första anmälan för riksdagen i 1974 års statsverksproposition fram till hösten 1976 har vi alltså en ökning på över 100 %. Detta är, skulle man kunna säga, ett Stålverk 80 utlokaliserat till Vietnam. Så får det enligt min och andras uppfattning inte gå till i den svenska biståndspolitik. – Det här är självfallet ingen kritik mot den nuvarande regeringen – ärendet har skötts av den gamla – men det finns anledning för den nya regeringen att verkligen se allvarligt på de här problemen.

Jag har i min hand artiklar av journalister som har varit på ort och ställe och intervjuer med svenskar som har varit eller är verksamma i projektet. De är i många fall kritiska mot det sätt på vilket man har handlagt projektet från svensk sida. Därför vill jag fråga statsrådet: Vilka nya åtgärder kommer att vidtas för att man skall kunna hejda kostnadsökningar i projekt av den här arten? Vidare: Kommer statsrådet att göra fördjupade utredningar för att man skall få kontakt med de svenskar som är verksamma i projektet och därmed kanske skapa ett bättre underlag för framtida objekt?

*Om kostnaderna
för massa- och
pappersfabriken i
Bai Bang*

Herr statsrådet ULLSTEN:

Herr talman! Herr Komstedt undrar vilka nya åtgärder som skall vidtas för att man skall kunna dämpa eventuella framtida kostnadsstegringar och vilka kontakter som skall tas med svenskar på platsen för att vi skall få klarhet i hur projektet fortskrider.

Kontakter på platsen finns givetvis. Projektet engagerar ju åtskilliga svenska experter. Några mer preciserade åtgärder för att förhindra framtida kostnadsstegringar kan jag inte annonsera. Däremot kan jag upprepa det jag sade i svaret, nämligen att vi självfallet följer kostnadsutvecklingen med stor uppmärksamhet. Jag vill gärna tillägga att det, med tanke på att det rör sig om ett mycket stort projekt, i dag är för tidigt att säga om vi har sett sluträkningen för Bai Bang. Det bör också tilläggas igen – med hänsyn till att det här handlar om ett stort projekt – att kostnadsfördyringar av det slag som har inträffat visserligen är mycket beklagliga, men vad gäller det som hittills redovisats ändå är ganska förklarliga. Man gjorde uppenbarligen en felbedömning av den internationella kostnadsutvecklingen när man räknade med att den skulle bli 5 % och den i själva verket kom att bli mer än dubbelt så hög.

De övriga orsaker som finns till fördyringarna har att göra med projektets genomförande, och inte heller där kan man säga att det i och för sig rör sig om några speciellt anmärkningsvärda fördyringar.

Herr KOMSTEDT (m):

Herr talman! Det finns många människor i Sverige – vanliga skattebetalare – vilkas syn på vår u-landsinsats inte är densamma som jag sade att vi i stort sett har här i Sveriges riksdag. Sådana felsatsningar som nu redovisats beträffande skogsprojektet i Vietnam gör inte dessa människor positivare till vår insats i tredje världen, utan tvärtom riktar man mer negativ kritik mot våra satsningar. För den fortsatta utvecklingen av våra hjälpinsatser är det, menar jag, inte bra när sådana här uppgifter kommer fram och när den kritik som framställts tydligen inte föranlett några mer omfattande åtgärder från regeringens sida tidigare. Därför väntar jag mig självfallet större insatser av biståndsministern för att vi skall komma åt de här problemen.

Kostnadsökningarna är förklarliga, säger statsrådet. Jag tycker inte att man kan försvara kostnadsökningar som inom en period på två och ett halvt år ligger på över 100 %. Det har i massmedia framkommit uppgifter – vilkas riktighet jag inte vill bekräfta – om att det är mycket svårt för biståndsarbetarna, att den inhemska befolkningen stjälar av det material som finns att tillgå o. d. Därför är det naturligtvis av vikt att få veta om statsrådet verkligen kommer att intressera sig för de här frågorna, så att vi i fortsättningen inte får projekt av den här arten och så att man kan lösa problemen med Bai Bang-projektet i Vietnam på ett anständigt sätt. Jag tror att det för de gemensamma hjälpinsatserna i framtiden är mycket viktigt att vi kommer ifrån detta projekt på ett riktigt sätt.

Fredagen den
12 november 1976

*Om kostnaderna
för massa- och
pappersfabriken i
Bai Bang*

Har statsrådet i dag någon uppfattning om vilken kostnadsram vi kommer att få innan projektet är fullföljt?

Herr statsrådet ULLSTEN:

Herr talman! Hur allmänheten reagerar på den här sortens uppgifter beror i någon mån på hur de kommenteras av dem som har inblick i vad det handlar om. Jag har understrukt att det är allvarligt att projektet fördyras. Det kommer att gå ut över andra insatser som hade kunnat göras i Vietnam. Därmed har jag också sagt att fördyringar som sker kommer att finansieras inom anslag och planeringsramar som redan är beslutade. Fördyringarna innebär alltså inga ökade kostnader för det svenska biståndet.

Herr KOMSTEDT (m):

Herr talman! Vad jag efterlyste var statsrådets svar på frågan vilka kostnadsökningar som man kan räkna med framöver. Nu säger statsrådet att de redan ligger inom planeringsramen. Men den ökningstakt som kännetecknat projektet, med en ökning från 500 till hittills 1 005 milj. kr., måste samtidigt vara ett observandum för att man inte kan fortsätta i denna takt.

Vad jag önskar är ett besked om huruvida statsrådet har någon uppfattning om hur långt man kan gå och hur mycket kostnadsramarna kommer att ha ökat när projektet är slutfört. Vi vet att det ingalunda är slut utan att vi tvärtom befinner oss i början av detta stora projekt. Därför tycker jag att det är angeläget att vi inför riksdagen redovisar varifrån man skall ta de eventuella extra medel som inte täcks av de kostnadsramar statsrådet här beskriver.

Herr statsrådet ULLSTEN:

Herr talman! Utan att förringa det beklagliga i att projektet blir dyrare än vad vi räknat med skall vi ändå hålla oss till de faktiska uppgifterna. Det handlar inte om en fördyring från 500 miljoner till 1 miljard kronor utan möjligen om en fördyring från 770 milj. kr. – dvs. den summa som anmälde när de mer definitiva projektplanerna lades fram – till den kostnad på ungefär en miljard som man i dag räknar med.

Vad som kommer att hända i framtiden vet vi inte. De beräkningar som man nu har lagt fram hoppas vi givetvis skall hålla, men de bygger på vissa förutsättningar: t. ex. att insatserna av personal både på svenskt och på vietnamesiskt håll kan bli de planerade och att vi inte drabbas av ytterligare kraftiga prisstegringar eller av andra mellankommande problem. Vi gör givetvis både från SIDA och från regeringen vad som är möjligt för att hålla kostnadsstegringarna i schack.

Herr KOMSTEDT (m):

Herr talman! Det var inte riktigt rätt, herr statsråd. 500 miljoner var faktiskt den kostnad som anmälde för riksdagen när projektet första

*Om hjälpinsatser
till förmån för
vissa flyktingar
från västra
Sahara*

gången omnämndes i 1974 års statsverksproposition. Det var 1975 som de 770 miljonerna första gången kom in i statsverkspropositionen. Trots allt är det således under de två och ett halvt år som jag beskrivit en ökning motsvarande en fördubbling av det belopp som ursprungligen nämndes.

Men det vore intressant att veta om statsrådet är beredd att gå hur långt som helst innan projektet slutförs. Någonstans måste det finnas en gräns. Man kan inte bara hänvisa till kostnadsstegringar av internationell karaktär. För Sverige som biståndsnation tror jag att det är mycket viktigt att veta var regeringen står och att man inte tänker ha projekt som får rinna i väg hur som helst.

Herr statsrådet ULLSTEN:

Herr talman! Vi utgår givetvis från att projektet kan genomföras inom ramen för det avtal som ingåtts mellan Sverige och de vietnamesiska myndigheterna och som innebär att Sverige står för denna typ av kostnadsstegringar. Det är vår utgångspunkt, och det finns, som jag redan sagt flera gånger, f. n. ingen anledning att tro att ens ytterligare kostnadsökningar – som jag hoppas inte skall inträffa – skulle betyda att vi går utöver de anslag som redan finns för utvecklingssamarbetet med Vietnam. Det kan väl ändå vara ganska lugnande för herr Komstedt att höra.

Beträffande de siffror som nämnts redovisades det i 1974 års statsverksproposition – då planerna ännu var preliminära – att uppgifterna var osäkra men att kostnaderna väntades *överstiga* de 500 miljonerna.

Får jag sedan, herr talman, om iden medger det, bara på tal om de stölder som diskuterats så livligt på sistone säga att enligt de uppgifter jag fått har man levererat material för 96 milj. kr. till projektet. SIDA har fått bekräftelse på att material i en omfattning som kostnadsmissigt motsvarar 91 milj. kr. har kommit fram. Uppgiften om att materiel för 50 miljoner skulle ha försvunnit genom svinn och stölder verkar alltså rätt orimlig. Det skulle ju betyda att halva Bai Bang-projektet skulle ha blivit stulet. Så illa är det inte.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 3 Om hjälpinsatser till förmån för vissa flyktingar från västra Sahara

Herr statsrådet ULLSTEN erhöll ordet för att besvara fröken *Rogestams* (c) den 28 oktober anmälda fråga, 1976/77:45, och anförde:

Herr talman! Fröken Rogestam har bett mig lämna en redogörelse för vilka insatser som hittills gjorts från svensk sida och vilka ytterligare insatser som planeras till förmån för flyktingar från västra Sahara.

Under våren 1976 fick Svenska röda korset statligt stöd på drygt 5

Fredagen den
12 november 1976

*Om hjälpinsatser
till förmån för
vissa flyktingar
från västra
Sahara*

milj. kr. att användas för att hjälpa de flyktingar från västra Sahara som finns i Algeriet. Röda korsets bidrag med tält, läkemedel och andra förnödenheter, 2 000 ton vete och 600 ton katastrofkost gick genom Internationella röda korset och Algeriska röda halvmånen. Dessutom utnyttjades 1 milj. kr. av Sveriges årliga bidrag till FN:s flyktingkommissariat (UNHCR) för Röda korsets program. Vid sidan av Algeriet är Sverige den största bidragsgivaren till verksamhet för flyktingar från västra Sahara.

FN:s flyktingkommissarie har nyligen väddat om fortsatt stöd till hjälpprogrammet för flyktingarna. Regeringen kommer att positivt pröva denna framställning inom de närmaste dagarna.

Fröken ROGESTAM (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet Ullsten för svaret på min fråga. Bakgrunden till den är följande:

I 19 läger i och omkring Tindouf i västra Algeriet finns 45 000–50 000 flyktingar från västra Sahara. Läget för dessa flyktingar är prekärt. Någon politisk lösning har hittills inte kunnat åstadkommas. Människorna i lägren börjar alltmer inrikta sig på att deras vistelse kan bli långvarig.

Men problemen är många. Lägren ligger ute i öknen. Vattentillgången är dålig. En del läger ligger vid vattenhål, andra måste förses med vatten via tankbilar. Det finns inga regelrätta sanitära anordningar. Trots detta förekommer det, enligt Röda korsets senaste rapport, f. n. inga epidemier, men den mässling som grasserade i april–maj skördade ungefär hälften av alla barn under tre år. Ca 25 % av de nyfödda dör fortfarande innan de uppnått tre månaders ålder.

Ett stort problem är ved, som måste hämtas med lastbil åtskilliga mil bort. Man undersöker nu olika andra möjligheter att lösa matlagingsproblemet. Matdistributionen fungerar annars bra, och man har upprättat speciella barnbispisningar, där förskolebarn och speciellt behövande barn får specialkost två gånger per dag.

Tillgången på livsmedel har emellertid periodvis varit dålig. Basbehovet av livsmedel distribueras till varje familj för två veckor i taget. Tilldelningen är baserad på en beräkning av ett kaloriintag av 1 700 kcal/dag. Men beroende på bristande resurser fick man under en sexveckorsperiod i april–maj gå ner till en ranson av 800 kcal/dag.

Mitt intryck efter ett besök i somras, det bestyrks också av Röda korsets senaste rapport, är att lägerorganisationen och livsmedelsdistributionen fungerar bra – inte minst beroende på att kvinnorna gör en fantastisk insats. Men man lever i en situation utan trygghet, utan säkerhetsmarginal. Hjälp i form av livsmedelssändningar t. ex. från Sverige har utlovats till årets slut. Men även i nuläget behöver man göra inköp för ungefär 1 milj. kr. per månad för att människorna skall få ett rimligt kaloriintag. Internationella röda korset har svårt att få fram tillräckligt med resurser för detta.

I ett läge där hjälpen uteblir är det fråga om katastrof på nolltid. Också

*Om hjälpinsatser
till förmån för
vissa flyktingar
från västra
Sahara*

de här människorna har rätt till en säkerhetsmarginal, en trygghet i form av att livsmedelstillgången garanteras för en längre tidsperiod, mitt i den otrygghet som flyktingtillvaron innebär.

Inför nästa år har FN:s flyktingkommissarie gått ut med en vädjan till regeringarna om ca 10 000 ton livsmedel samt 5–6 milj. dollar till medicin, tält, filter, bilar m. m.

Statsrådet utlovade en positiv prövning av flyktingkommissariens vädjan, och det är i och för sig bra. Men jag skulle gärna vilja ha ett litet mera konkret besked om vilka nya svenska insatser som kan komma i fråga. Jag vill därför fråga statsrådet om det inte är möjligt att i någon mån precisera vad den här positiva prövningen skulle kunna innebära och vilka ytterligare svenska insatser som kan bli aktuella.

Herr statsrådet ULLSTEN:

Herr talman! Jag kan vitsorda den beskrivning av situationen i det här området som Christina Rogestam gav. Jag har haft tillfälle att tala med människor som har varit på platsen och sett hur det är, och även haft tillfälle att tala med FN:s flyktingkommissarie vid ett besök i New York nyligen. På Christina Rogestams fråga vill jag nämna att regeringen sedan det svar utarbetats som jag nyss läste upp har haft tillfälle att pröva framställningen från FN:s flyktingkommissarie. Efter samråd med SIDA och Röda korset avser regeringen att nästa vecka besluta om ett bidrag på 3 milj. kr. och 2 000 ton vete till det hjälpprogram som flyktingkommissarien har väddat om pengar för. Det totala värdet av den svenska insatsen blir 5 milj. kr.

Fröken ROGESTAM (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för denna precisering av svaret, som innebär ett klart positivt besked om nya svenska insatser och därmed en förbättring av flyktingarnas situation. Jag förutsätter också att om det visar sig att situationen i dessa läger förvärras under nästa år kommer det att finnas möjligheter för ytterligare svenska insatser, men jag ber att få tacka för det positiva besked som statsrådet nu har lämnat mig.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 4 Föredrogs och hänvisades

Proposition

1976/77:25 till utskott enligt följande:

Bilaga 1	till justitieutskottet
Bilaga 2	till utrikesutskottet
Bilaga 3	till försvarsutskottet
Bilaga 4	till socialutskottet
Bilaga 5	till trafikutskottet
Bilaga 6, punkterna 1 och 4	till skatteutskottet

	punkterna 2 och 6	till finansutskottet
	punkterna 3 och 5	till arbetsmarknadsutskottet
Bilaga 7,	punkterna 1–5 samt 15	till kulturutskottet
	punkterna 6–13	till utbildningsutskottet
	punkten 14	till socialförsäkringsutskottet
Bilaga 8		till jordbruksutskottet
Bilaga 9		till arbetsmarknadsutskottet
Bilaga 10.		till näringsutskottet
Bilaga 11		till civilutskottet

§ 5 Föredrogs och hänvisades

Proposition och skrivelse

1976/77:33 till justitieutskottet

1976/77:34 till arbetsmarknadsutskottet

§ 6 Föredrogs och hänvisades

Förslag

1976/77:4 till konstitutionsutskottet

§ 7 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningarna

1976/77:39–43.

§ 8 Anmälades och bordlades

Propositioner

1976/77:23 med förslag till lag om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom utbildningsdepartementets verksamhetsområde

1976/77:40 om ändring i lagen (1976:206) om felparkeringsavgift

1976/77:42 om sänkning av den statliga inkomstskatten, m. m.

1976/77:44 om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring, m. m.

§ 9 Anmälades och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkanden

1976/77:4 med anledning av motion om riksdagens revision av statsförvaltningen

1976/77:5 med anledning av motioner om det statliga utredningsväsendet

1976/77:6 angående motioner rörande en utvärdering av kommunindelningsreformens konsekvenser m. m.

1976/77:7 med anledning av motion om begränsning av det kommunala serviceansvaret inom områden för fritidsbebyggelse

Skatteutskottets betänkanden

1976/77:3 med anledning av propositionen 1976/77:2 med förslag till godkännande av avtal mellan Sverige och Spanien för undvikande av dubbelbeskattning beträffande skatter på inkomst och förmögenhet

samt ett till avtalet fogat protokoll, jämte motion

1976/77:4 med anledning av motioner angående bostadsbeskattningens utformning

Justitieutskottets betänkanden

1976/77:6 med anledning av motion om utredning rörande parts processhabilitet

1976/77:7 med anledning av motion angående den straffrättsliga regleringen av bombhot m. m.

Lagutskottets betänkanden

1976/77:1 med anledning av motioner om lagstiftning rörande ideella föreningar

1976/77:3 med anledning av motioner om vissa skadeståndsrättsliga frågor

1976/77:5 med anledning av motion om ersättning vid kollisioner mellan motorfordon och vilt m. m.

1976/77:8 med anledning av motion om utvidgad trafikförsäkring

Kulturutskottets betänkanden

1976/77:1 med anledning av motioner om kostnaderna för undersökning m. m. av fast fornlämning

1976/77:2 med anledning av motion om begränsning av kyrkliga markförvärv

1976/77:3 med anledning av motion om granskningen av stiftsnämnds förvaltning av kyrklig jord

1976/77:4 med anledning av motion om översyn av almanackans namnlängd

1976/77:5 med anledning av motion om underhållet av byggnadsminnesmärken inom försvaret

1976/77:6 med anledning av motion om alkoholfritt vin som alternativ vid nattvardsgång

1976/77:7 med anledning av motioner i vissa lokalradiofrågor

1976/77:8 med anledning av motion om inlösen av vissa fornfynd

1976/77:9 med anledning av motion om förvaringen av kyrkoarkivalier

1976/77:10 med anledning av motion om fraktstöd vid distribution av viss biografifilm

1976/77:11 med anledning av motion om en statlig lånefond för biografier

1976/77:12 med anledning av motion om cirkuskonstens villkor

Utbildningsutskottet betänkanden

1976/77:1 med anledning av motion om tillgodoräknande i Sverige av akademiskt prov i Danmark, Finland, Island eller Norge

1976/77:2 med anledning av motion om möjlighet för utländsk studerande att avlägga masters-examen i Sverige

1976/77:3 med anledning av motion om ämnet geografi i lärartjänst i

Nr 26

Fredagen den
12 november 1976

Anmälan av interpellationer

grundskolan

1976/77:4 med anledning av motioner om lokaliseringen av det norra skogsinstitutet

1976/77:5 med anledning av motion om lärares fortbildning

1976/77:6 med anledning av motion om statsbidrag till lokaler för skolornas simundervisning

1976/77:7 med anledning av motion om nordisk samordning av samernas vuxenutbildning

Arbetsmarknadsutskottets betänkande

1976/77:9 med anledning av propositionen 1976/77:7 om ändring i lagen (1973:370) om arbetslöshetsförsäkring, m. m.

Civilutskottets betänkanden

1976/77:1 med anledning av propositionen 1975/76:149 med förslag till lag om allmänna fjärrvärmeanläggningar, m. m., jämte motion

1976/77:2 med anledning av motioner rörande naturvårdslagen

1976/77:3 om ändring i lagen (1976:666) om påföljder och ingripanden vid olovligt byggande m. m.

§ 10 Anmälan av interpellationer

Anmäldes och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 11 november

1976/77:44 av herr *Hallgren* (vpk) till herr kommunikationsministern om hanteringen av miljöfarligt gods:

Hantering och lagring av giftiga och vådliga ämnen i de svenska hamnarna har inte fått en acceptabel lösning. För att skydda hamnarnas arbetare och andra, som direkt eller indirekt är berörda av transporter och övrig hantering, måste snabba åtgärder vidtagas i syfte att åstadkomma en bättre samordning inom transportledet och en effektivare kontroll vid upplagring av giftiga och vådliga ämnen.

Kontrollen vid upplagring av farligt gods i svenska hamnar är många gånger bristfällig. I de allra flesta hamnar saknas särskilda skjulutrymmen för sådan lagring. Det fattas ofta sakkunnig personal för sådan hantering.

Det förekommer också att farligt gods skeppas i s. k. trailertanker, som lossas direkt utan kontroll och kopplas till dragfordon för transporter över hela landet.

Det har förekommit att dessa trailertanker skadats under sjötransporten men ändå transporterats från fartyget utan översyn. I några fall har skador upptäckts, och åtgärder har då vidtagits för att förhindra olyckor genom

förgiftning.

Enligt min mening borde transporter och hantering av farligt gods uppmärksammas mera för att förhindra olyckor.

När det gäller lagring av farligt gods är förhållandena ytterst otillfredsställande. Det finns inga speciella giftskjul i de flesta av de svenska hamnarna. Visst gods placeras i skjul bland övriga godsslag där hamnarbetare och andra arbetargrupper är sysselsatta. I andra fall är det fråga om farligt gods som inte får placeras i skjul. Det kan då lagras utomhus i hamnarna där det är åtkomligt för utomstående. När det gäller transporter av nämnda godsslag förekommer det att olämpliga transportmedel används för landsvägstransporter och utsätter allmänheten för stora risker.

Jag vill med hänvisning till det anförda ställa följande frågor till herr kommunikationsministern:

1. Avser statsrådet att vidta åtgärder som syftar till en säkrare och tryggare hantering av farligt gods i de svenska hamnarna?

2. Avser statsrådet att vidta åtgärder som leder till säkrare transporter av farligt gods på våra landsvägar?

1976/77:45 av herr *Claeson* (vpk) till fru bostadsministern om åtgärder mot spekulation på bostadsmarknaden:

Den privata fastighetsmarknaden i storstadsområdena präglas till stora delar av en ohöjd spekulation. Hyresfastigheter köps och säljs som handelsvara med kraftiga prisstegringar som följd. Samtidigt, och som en följd av sådana transaktioner, har problemen för hyresgästerna ökat. Det finns gamla fastigheter som bytt ägare fem sex gånger på en fyraårsperiod utan att någon ordentlig upprustning kommit till stånd.

Problemen för hyresgästerna gäller bl. a. värmetillförsel, lägenhets- och fastighetsreparationer samt beräkning och debitering av bränsle och VA-avgifter. Det gäller även svårigheter med att över huvud taget komma i kontakt med ägare eller förvaltare som ibland har hemligt telefonnummer och ofta byter adress.

I ett betydande antal fall har hyresgästerna erhållit krav på hyresbetalningar som varit helt omotiverade, kombinerade med hot om vräkning osv. Hyresgäster som lyckats få kontakt med representant för ägaren och då begärt rättelse på felaktigheter eller reparationer har blivit hotade, utsatta för repressalier och uppmanats att flytta.

Olika exempel i press, radio och TV under innevarande höst har visat att spekulation och handel med fastigheter och bostadslägenheter är av betydande omfattning och att tusentals människor på olika sätt drabbats som en följd av detta. Svarta lägenhetsaffärer synes tämligen regelmässigt följa i spåren på hushajarnas illegala affärer, där massor av pengar genom olika manipulationer undandras beskattning.

Även om problemet med spekulanter och profitörer på fastighetsmarknaden är mest markant i Stockholm och blivit mest uppmärksammat

där har det vidare utbredning. Införandet av den nya lagen, kallad Lex Backström efter några uppmärksammade spekulationsaffärer med hyresfastigheter i Stockholm, har säkerligen haft viss avskräckande effekt. Men genom att dess tillämpningsområde begränsas till de tre storstadsområdena har det blivit mera intressant för fastighetshajarna att söka nya jaktmarker. De har nu flyttat över en del av sin verksamhet till orter utanför lagens tillämpningsområde och kan då utan hinder av regeln om tillståndsprövning vid fastighetsförvärv ogenerat fortsätta sin verksamhet. Det förslag som civilutskottet i slutet av 1975 lade fram beträffande lagstiftning och lagändringar för att motverka spekulation med hyresfastigheter avvek från regeringspropositionen på en punkt, nämligen i fråga om tillämpningen av lagen om förvärv av hyresfastighet. Där tog utskottet och riksdagens majoritet mot vpk:s röster ställning för en försämring av propositionsförslaget genom ett beslut om att dess tillämpning skulle gälla endast storstadsområdena.

De lagar som finns i syfte att stävja spekulatonen och handeln med fastigheter och bostäder är otillräckliga och måste skärpas. Trots detta har det från borgerligt håll gjorts uttalanden om att Lex Backström – lagen som är avsedd att stoppa olämpliga fastighetsägare – skall tillämpas i mindre utsträckning än hittills och att det skall bli lättare för privata att köpa och äga flerfamiljshus.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till fru bostadsministern få ställa följande frågor:

1. Delar bostadsministern uppfattningen att man bl. a. bör ändra Lex Backström till att gälla hela landet?

2. Vilka åtgärder är bostadsministern i övrigt eller eljest beredd att föreslå för att komma till rätta med de för flera tusen hyresgäster oacceptabla förhållanden som spekulation och handel med fastigheter och bostäder medför?

3. Tar bostadsministern avstånd från uttalanden om att man bör tillämpa gällande lagstiftning i mindre omfattning än vad som nu har skett i Stockholm?

den 12 november

1976/77:46 av fru *Lantz* (vpk) till herr utbildningsministern om skolans betygssystem, m. m.:

Betygssystemets negativa verkningar är väl kända. På alla nivåer inom utbildningen bidrar betygen till att bevara och förstärka en auktoritär skola, som bygger på individuell konkurrens i stället för solidaritet, samarbete och kollektivitet. Skolan arbetar efter två oförenliga principer. Skolan har en övergripande målsättning, som syftar till att befrämja elevens sociala utveckling och samarbetet mellan eleverna. Denna målsättning motarbetas av betygssystemet, som bygger på tävlan mellan eleverna och där de individuella prestationerna betonas och premieras. I stället

för att utgå från varje enskild individs möjlighet och bedöma hans färdighet utifrån hans egna förutsättningar, så mäts varje elevs prestationer mot alla andra elevers.

Det är svårt i dagens skola att utveckla varje elevs inneboende resurser eftersom kunskaperna mäts i betyg. Betygen tar bara hänsyn till den stoffmängd som eleverna lyckats inhämta, dvs. sådant som är kvantitativt mätbart. Däremot säger de ingenting om eleverna i övrigt – egenskaper som samarbetsförmåga och solidaritet med kamraterna. Initiativkraft och kreativitet kan inte mätas kvantitativt och kommer därför att trängas undan i skolan.

Nyligen presenterade SÖ en undersökning som visade att elevens betygsnivå har ett starkt samband med elevens sociala bakgrund. Arbets sättet i skolan, undervisningens innehåll och de prestationer som värderas gynnar elever från överklassen. Denna sociala utslagning börjar redan på lågstadiet. Enligt SÖ:s undersökning påverkar barnens hemmiljö betygen. De ungdomar som går i grundskolans 9:e årskurs med lågt genomsnittsbetyg skiljer sig i många avseenden från sina kamrater med höga betyg. De har lågutbildade föräldrar. De har t. ex. läst lättare kurser i matematik och engelska. De fortsätter i mindre omfattning till gymnasieskolan och de blir oftare arbetslösa. Föräldrarnas ekonomiska, sociala och miljömässiga förutsättningar påverkar således i hög grad barnens utveckling, och detta mäts genom betygen. Betygens negativa effekter är uppenbara. Främst missgynnas barn som kommer från arbetarklassen.

Mot bakgrund av det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr utbildningsministern få ställa följande frågor:

1. Anser statsrådet att betygsättning är förenlig med skolans sociala målsättning?

2. Vilka åtgärder tänker statsrådet vidta för att i skolarbetet hjälpa de elever som i dag på grund av sin ekonomiska och sociala miljö misslyckas i skolan och får dåliga betyg?

§ 11 Meddelande om fråga

Meddelades att följande fråga framställdes

den 12 november

1976/77:75 av herr *Häll* (s) till herr industriministern om planerna på gruvbrytning i Kaunisvaara:

Det har på senare tid förekommit uppgifter om att alla planer på en gruvbrytning i Kaunisvaara nu har skrinlagts. Dessa uppgifter har skapat en förstälilig oro bland befolkningen i berörda bygder och även hos de kommunala myndigheterna i Pajala. Industriverket erhöi den tidigare regeringens uppdrag att utreda de samhällsekonomiska aspekterna på

Nr 26

Fredagen den
12 november 1976

*Meddelande om
fråga*

gruvbrytningen. Någon sådan redovisning har ännu inte offentliggjorts.

Med anledning av det anförda ber jag att till herr industriministern få ställa följande fråga:

Är uppgifterna riktiga och varför har i så fall inte industriverkets utredning avvaktats?

§ 12 Kammaren åtskildes kl. 15.23.

In fidem

BENGT TÖRNELL

/Solveig Gemert